

ЧАС_12 – Размена мишљења, комуникација

Трајање	1h
Материјал	За цело одељење : <ul style="list-style-type: none">• Радни листови 21,22 (одштампани на формату А3 или пројектовани на интерактивној табли) За сваку групу ученика : <ul style="list-style-type: none">• Радни листови 23,24 (одштампани у боји)
Циљеви	<ul style="list-style-type: none">• Развити код ученика свест о различитим облицима комуникација који нам омогућују размену мишљења с другима• Развити код ученика свест о посебностима, предностима и ризицима које са собом носи комуникација на даљину посредством интернета
Радне компетенције	<ul style="list-style-type: none">• Практиковање истраживачког приступа : посматрање, постављање питања• Јасно усмено изражавање уз коришћење одговарајућег речника• Размена мишљења, постављање питања, доказ свог тврђења или става• Изражавње својих емоција и својих жеља• Респектовање других и правила заједничког живота• Манифестовати критички дух према информацијама и и њиховом третману• За информисање користити информатичка средства
Кључне речи	<ul style="list-style-type: none">• Комуникација, кооперација

Наставник позива одељење да користи идеје које су поменуте током уводног часа посвећеног начину на који екрани подстичу неку од функција мозга : исказивање својих мисли, комуникација (разговор, разумевање оног што други говоре), размена мишљења.

Почетно питање

Наставник пише на табли почетно питање : „*која средства су нам на располагању за саопштавање наших мисли другима ?*“

Одељење дебатује а неколико предлога се пише на табли, на пример : „*ми можемо исказати и написати наше мисли*“.

Активност : исказивање својих мишљења

Наставник поставља на таблу [Радни лист 21](#) и предлаже ученицима да уоче. „*Какве је природе овај документ ?- То је цртеж који приказује дијалоге као код цртаног филма.*“

Наставник пита тражи од ученика да опишу слику : „*сцена приказује четири детета која управо бирају колаче у кантини. Онај на десној страни пита остале да кажу који колач највише воле. Остали одговарају. Свако има различит одговор.*“ Рецимо да се дечак на левој страни зове Илија. Наставник га пита : „*како Илија може да сазна шта његови другови воле? – Слуша њихове одговоре. – Како му их они дају ? – Причајући. Они своје жеље исказују речима.*“

Наставник поставља на таблу [Радни лист 22](#) и предлаже ученицима да уоче, а затим поново опишу активност. Одговори ученика су попут следећих : „*у питању је иста сцена, Илија поново*

пита остале који десерт највише воле, али не добија одговор“. Наставник онда пита : „Да ли ти Илија и поред тога имаш неке наговештаје према којим можеш да кажеш шта желе твоји другови?“ У одељењу се развија дискусија из које проистичу примери попут следећих : „они задржавају поглед на десертима које воле“, као „онај у зеленом је изгледа нагнут према трешњама“, итд. Ученици дебатују и закључују да заиста постоје и други начини изражавања : „поглед, гестови, гримасе, мимика, ...“; на пример „то је веома битно када неко не говори наш језик“, итд. Другим речима, постоји и језик који не користи речи, језик тела код кога су неки аспекти универзални (на пример, подизање прста или када се нагнемо према ствари која нас интересује).

Педагошке напомене

- Аутистична деца немају интересовања ни за израз лица ни за поглед. За њих овај час може да буде неинтересантан. Ако такво дете постоји у одељењу, онда би наставник требало да му омогући да дискутује у оквиру војих могућности, на пример анализирајући друге елементе сцене.
- Може се поменути језик знакова. Језик знакова је у суштини једна посебна врста језика који има своје знакове и своју граматику.

Наставник затим пита одељење : „да ли познајете ситуације у којима комуницирамо с другим индивидуама а да их не видимо испред нас, да их уопште не видимо ?“ Ученици ће се можда сетити телефона, писма и разгледнице, поруке, „чатовање“, итд. Одељење дебатује о чињеници

да, у овим начинима комуникација, ми немамо увид ни у положаје или гестове тела, нити у изразе лица индивидуе с којом разговарамо. „ Наше разумевање се заснива само на оном што нам неко нешто каже или напише.“ Неки ученици ће можда нагласити, на основу оног што су доживели, да „*понекад ризикујемо да погрешно разумемо*“ ако та индивидуа није испред нас.

Педагошке напомене

- Наставник може, евентуално, да помене различите форме писања (идеограм, икона, пиктограм, фонетика) и подлоге различите од папира и екрана. Могу бити поменути и други примери попут комуникације морзеовом азбуком, где можемо писати или слати поруке у форми сигнала (светлосних, звучних, гестова,...).
- Ученици могу и да помену вокалне комуникације посредством интернета које омогућују да се саговорник види.

Закључак, забелешке

Одељење приказује добијене резултате и заједнички извлачи закључак који се пише на табли и у експерименталне свеске. На пример :

„Наше мисли обично исказујемо кроз разговор али можемо користити и гестове и поглед. То нам, ипак, недостаје када индивидуа с којом разговарамо није испред нас.“

Педагошка напомена

За децу од 9-11 година могуће је наставак активности посветити комуникацијама „на екрану“, тј., посредством интернета. У њој могу учествовати и млађа деца ако наставник процени да им је то интересантно и да су се већ сродили с овим начином комуникације.

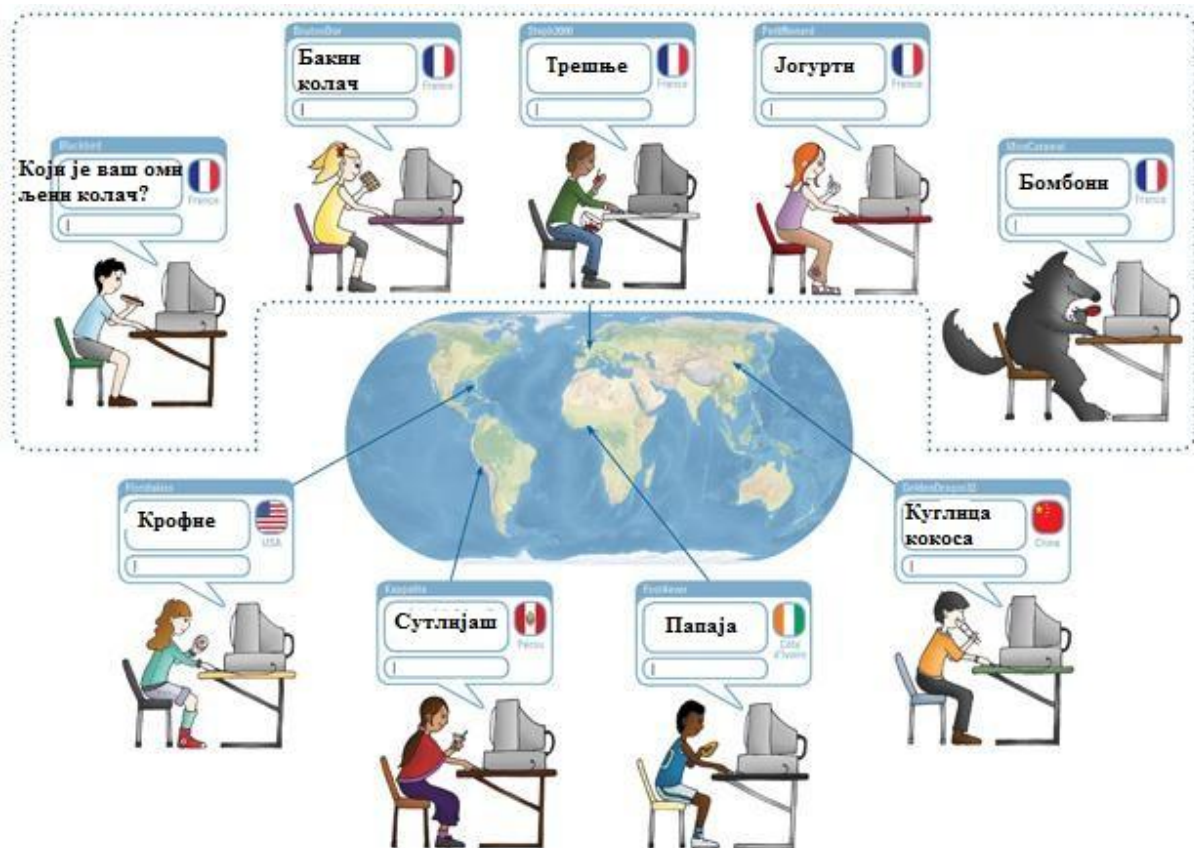
Ова активност не захтева ни везу с интернетом ни компјутер.

Активност : мрежа пријатеља слаткиша (узраст 9-11 година)

Наставник расподељује ученике у групе, по четворо, и свакој групи даје примерак табле [Радног листа 23.](#)

Свака група добија задатак да посматра документ, открије различите елементе који га чине и објасни,у неколико редова, своју интерпретацију оног што види : *„шта раде индивидуе на тим сликама ?“*.

Свака група задужује по једног ученика да забележи идеје у своју експерименталну свеску. Затим се те идеје представе пред одељењем, а наставник извлачи закључак који пише на табли. На пример : *„видимо децу пред компјутером, а види се и једна вук. Препознајемо децу из Француске која су била у кантини, али се виде и деца из других крајева света. Сви су узели по десерт, мора да је то онај који највише воле. Изнад сваког цртежа се види прозор за размену порука које користе за комуникацију с онима које смо поменули као и њихов „псеудоним“ и застава земље. Карта света приказује где се налазе ове земље. Илија, као и у кантини, пита „који десерт највише волите?“ а остали шаљу њихове одговоре пишући поруке на компјутеру.“*

Дебату, својим питањима анимира наставник (у случају да до ње није дошло спонтано у самом одељењу). Ево неколико примера :

- „Да ли се приказане индивидуе и реално налазе заједно у истом простору ? како међусобно комуницирају ? писаним порукама ?“ Овим питањима се помаже формирање закључака у вези прве активности уз напомену да индивидуе, на цртежу, комуницирају посредством екрана (овде је у питању аутоматско слање порука), а да се међусобно не виде.
- „Која се деца виде током дана ?“ то је прилика да се подсетимо да интернет омогућује деци на [Радним листовима 21,22](#) да наставе своју конверзацију и тако остану у контакту.
- „Шта њима омогућује интернет, у односу на децу из других земаља ?“ овде, интернет омогућује деци из Србије да ступе веома брзо и лако у контакт с другом децом која живе у веома далеким земљама, на другим континентима, да упознају њихову културу (у овом случају је то дезерт њихове земље) и да прикажу њима свој дезерт.
- „Шта мислите о употребљеним „псеудонимима“ ? да ли су то и њихова стваран имена ? зашто користе псеудониме ? да ли можемо да научимо нешто о њима на основу псеудонима ?“ Овде је поменуто питање идентитета на интернету. Ученици ће можда поменути да су псеудоними изабрани као маска с циљем да се не наведе њихово стварно име. Неки ће, пак, можда запазити да псеудоними у сваком случају дају неке индикације о онима који су их изабрали. На пример, Стеф2000 можда даје наговештај да је у питању део имена (Стефан ?). „Црнаптица“ може да завара у вези оног ко га је употребио, али даје

можда наговештај о боји његове косе (одељење увиђа да је то заиста случај). „Фут4увек“ нагиње, вероватно, футболу (што потврђује и његова уочљива одећа на цртежу). „Флоридацок“ несумљиво наговештава да је из Флориде, итд. Насупрот овим примерима, неки псеудоними потпуно заварavaju : тако „Г-ђицаКармела“ нас наводи на помисао да комуницирамо с неком слатком малом девојчицом, али деца виде да је на цртежу неко ко прикрива овим псеудонимом вука и схватају да као и деца на мрежи „Пријатељи дезерта“ не могу да не остану без неких дилема.

- „која је по вашем мишљењу, на овој слици, улога вука ?“ Управо то је и прилика да се запитамо о идентитету људи с којим ризикујемо да ступимо у контакт посредством интернета. Мрежа је, у овом примеру, омогућила деци да се сретну и постану „пријатељи“. Ипак, зар ту не постоји и нешто проблематично ? Ученици ће одговорити да је то вук. Илија и његови другови, ипак, не могу да посумњају да се вук крије иза сладког псеудонима „Г-ђицаКармела“ јер на питање „који је твој омиљени десерт ?“ она одговара „бомбони“. Деца ипак виде на слици да је у питању лаж, јер вук држи парче меса. Ово представља добар увод за разматрање питања предострожности и обазривости при коришћењу интернета, посебно у вези лакоће с којом се можемо преварит поготову кад знамо да нисмо у могућности да неког видимо.

Интернационални куп направилн:
Црнапница, Златнодугме, Флоридацок, Фут4увек, ЗлатниЗмај33, Капалита, Мала.Лисница, Стеф2000

Коначно, наставник даје свакој групи примерак [Радног листа 24](#) на ком ј е представљен „интернационални десерт“ који су направили учесници (претходна страна). Пита : „*шта овај документ представља ? како је рођен овај интернационални десерт ?*“ Одељење даје своје предлоге, подсећајући можда на чињеницу како је овај десерт зачет „*полазећи од оног што деца у дискусији о десерту на претходној слици кажу*“. Дебата се одвија око могућности колаборације коју нуди интернет : „*можемо направити неке ствари с људима који живе далеко ако говоримо разумљивим језиком*“, „*пошто би то захтевало знатно више времена*“, „*телефоном, то не би могло јер се разговра двоје по двоје*“, итд.

Педагошка напомена

Наставник усмерава дискусију тако да се она не сведе само на „ризике на интернету“, него и на предности овог диспозитива који пружа могућност коришћења тренутних информација (у овом примеру : откривање другачијих начина живота, информисање), брзе комуникације (успостављање релација на даљину с децом из целог света, очување веза с пријатељима који су негде отишли, или с породицом у даљини) и олакшава сарадњу (као код интернационалног дезерта, али сигурно и код низа других могућих колаборација).

Закључак, забелешке

Одељење приказује добијене резултате и заједнички извлачи закључак који се пише на табли и у експерименталне свеске. На пример :

„На интернету можемо да поделимо наша интересовања с другом децо иако она живе далеко до нас. Изузетно нас обогаћује откривање других земаља, другачијих животних обичаја, као и могућност колаборације с неким ко је да леко до нас. Ипак, када комуницирамо с неким кога не видимо, постоје и потешкоће у разумевању шта он реално мисли и ко је он у ставри. Постоји могућност да се преваримо и да они с лошим намерама злоупотребе наше поверење.“

Допринос „Повељи за боље коришћење екрана“

На крају овог часа одељење пише заједничку препоруку коју додаје „Повељи за боље коришћење екрана“ и дописује на постеру који виси на зиду у одељењу још од уводног часа. На пример : *„Потребно је искористити могућности интернета уз истовремену будност : потребно је бити пажљив при учешћу у активностима и размени с неким које не познајемо.“*